

АНОТАЦІЯ

Кравчук Василь Анатолійович «Аранжування та перекладення академічної музики для акордеона в контексті сучасного виконавства» – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Наукове обґрунтування творчого мистецького проекту на здобуття наукового ступеня доктора мистецтв за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» (галузь знань «Культура і мистецтво»). – Національна музична академія України імені П.І. Чайковського, Міністерство культури та інформаційної політики України, Київ, 2025.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати змістову сутність та методику написання аранжувань та перекладень академічної музики для акордеона в контексті сучасного концертного виконавства.

Об’єкт дослідження – процес аранжування та перекладення академічної музики для акордеона.

Предмет дослідження – методика написання аранжувань та перекладень академічної музики для акордеона в процесі становлення та розвитку сучасного виконавця.

Наукова новизна отриманих результатів та особистий внесок здобувача полягає у тому, що вперше представлені авторські визначення досліджуваних понять: «транскрипція-перекладення», як складний процес індивідуального, персоніфіковано унікального створення музично-виконавського репертуару (у нашому випадку акордеоністів-виконавців) задля збагачення його новими музичними шедеврами різного стилю (класичний, романтичний, сучасний, ін.) та жанрів; та поняття «творчо-виконавська діяльність» як результат композиторсько-виконавського діалогу під час розкодування жанрово-стильової композиторської установки на інтонаційно-слухове сприйняття оригінальних п’єс (фортепіанних, оркестрових, ін.) у процесі

персоніфікованого надання власного співавторського творчого проекту їх зафіксованого нотного перекладення із подальшим публічним авторським виконанням на акордеоні. Запропоновано власне бачення поняття «академізація» – як збагачення репертуару акордеоністом-виконавцем у співавторстві із композиторами-романтиками за рахунок аранжувань та транскрипцій-перекладень академічної музики, улюблених класичних творів, написаних для інших музичних інструментів, оркестру або іншого виконавського складу, задля збереження музичної традиції виконання класичних творів з використанням теоретично виправданого шляху їх мистецько-дослідницького перетворення та власного музично-образного прочитання та виконання.

Уточнено поняття «аранжування»; надана авторська концепція визначеного репертуару для аранжування та перекладення для виконання на акордеоні, яка складається із таких творів: Ф. Шуберт «Військовий марш» D Dur op. 51 № 1; К. Вебер «Вічний рух»; К. Сен-Санс-Ф. Ліст «Танець смерті»; Ж. Бізе-В. Горовиць «Кармен-Варіації»; А. Дворжак Слов'янський танець № 8; Ф. Мендельсон «Концерт для скрипки з оркестром» e-moll op. 64; К. Сен-Санс «Концерт для віолончелі з оркестром» № 2 Final.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що матеріал дослідження може бути використано у змісті спецкурсів з історії виконавської майстерності, методики навчання гри на акордеоні на освітньо-професійних програмах закладів вищих закладів освіти мистецького спрямування, у практичній підготовці та сучасній виконавській діяльності акордеоністів. Представлено практичне відтворення художнього-образного змісту оновленого та доповненого музичного тексту указаних творів; уперше представлено аранжування Концерту для віолончелі з оркестром К. Сен-Санса (Final) та Концерту для скрипки з оркестром e-moll op.64 Ф. Мендельсона.

У першому розділі «Теоретична база розкриття змісту транскрипції та її різновиди» здійснено огляд та аналіз історичної, науково-теоретичної літератури задля розкриття становлення та особливостей розвитку транскрипції в камерно-інструментальному виконавстві; доведено, що практичне використання акордеоністами перекладень і транскрипцій з репертуару інших інструментів спонукала музикантів до розвитку унікальної композиторської співтворчості, переосмислення композиторських досягнень суміжних музичних спеціальностей. Досліджено, що значний внесок у смислове та функціональне перетворення транскрипції уможливлені за рахунок виконавсько-інтерпретаторських здібностей і таланту визначних музикантів. Надано авторське розуміння поняття «транскрипція-перекладення», що визначено активною формою співтворчої з композитором оригінального музичного твору, художньо-інтерпретаційної діяльності (за М. Давидовим), що презентоване нами як складний процес індивідуального, персоніфіковано унікального створення музично-виконавського репертуару.

У другому розділі «Специфіка жанровості аранжування та перекладень у творчій активності акордеоніста» визначені стильові особливості аранжування та перекладень камерно-інструментальної музики для акордеона, окреслено сутність жанровості в музичній виконавській творчій діяльності. Представлено поняття «творчо-виконавська діяльність» акордеоніста.

У процесі дослідницько-аналітичної роботи з'ясовано, що академічний напрям сучасної творчої виконавської активності акордеоніста є складним творчим проявом, який складається із добору відповідного класичного репертуару, його творчого перетворення з урахуванням необхідних теоретичних знань, дотриманням необхідних традиційних канонів. Надано власне розуміння поняття «академізм». Встановлено, що результатом співаторського процесу аранжування та перекладення стають унікальні

продукти музичної активності виконавця-акордеоніста.

У третьому розділі «Мистецтвознавчий та методичний аспекти перекладень романтичних творів К. Сен-Санса, Ф. Шуберта, А. Дворжака, Ж. Бізе, Ф. Мендельсона, Ф. Ліста, К. Вебера» представлено та розкрито жанрові особливості Концерту, Варіацій, Танцю та Маршу в романтично-стильовій концепції різних композиторів. Дослідження романтично-стильової концепції доповнюється розглядом концертно-виконавської майстерності будь-якого музиканта, особливо виконавця-акордеоніста.

Специфіка авторського аранжування та перекладення творів для концертного виконання на акордеоні розкрита на прикладі авторської методики аранжування та перекладення указаних творів: Концерт для віолончелі з оркестром № 2 Final К. Сен-Санса; «Концерт для скрипки з оркестром» e-moll op. 64 Ф. Мендельсона; А. Дворжак «Слов'янський танець» № 8; Ж. Бізе-В. Горовиць «Кармен-Варіації»; К. Сен-Санс-Ф. Ліст «Танець смерті»; Ф. Шуберт-В. Горовиць «Військовий марш» D-Dur op. 51 № 1.

Представлено методичний проект, у якому надані провідні концептуальні положення створення авторського аранжування та перекладення творів для концертного виконання на акордеоні.

Ключові слова: транскрипція, аранжування, перекладення, академізм, жанрово-стильова концепція, романтична музика, сучасне акордеонне мистецтво, методика аранжувань та перекладень, творчо-виконавська діяльність.

ABSTRACT

Kravchuk Vasyl Anatoliyovych “Arranging and transcribing of academic music for the accordion in the context of modern performance”. – Qualification scientific work on the rights of a manuscript.

Scientific justification of a creative artistic project for Doctor of Arts degree in the specialty 025 “Musical Art” (field of knowledge “Culture and Art”). – *Ukrainian National Tchaikovsky Academy of Music*, Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine, Kyiv, 2025.

The purpose of the study is to theoretically substantiate the content essence and methodology of writing arrangements and transcriptions of academic music for the accordion in the context of modern concert performance.

The object of the study is the process of arranging and transcribing of academic music for the accordion.

The subject of the study is the methodology of writing arrangements and transcriptions of academic music for the accordion in the process of formation and development of a modern performer.

The scientific novelty of the results obtained and the personal contribution of the education applicant lies in the fact that *for the first time* the author’s definitions of the concepts under study are presented: ***“transcription-translation”*** as a complex process of individual, personified unique creation of a musical-performing repertoire (in our case, accordionists-performers) in order to enrich it with new musical masterpieces of various styles (classical, romantic, modern, etc.) and genres; and the concept of ***“creative-performing activity”*** as a result of a composer-performer dialogue during the decoding of the genre-stylistic composer’s setting for the intonation-auditory perception of original pieces (piano, orchestral, etc.) in the process of personalized provision of their recorded musical translation to their own co-authored creative project with subsequent public

author's performance on the accordion. The author proposes his own vision of the concept of "academicism" – as enrichment of the repertoire by an accordionist-performer in collaboration with romantic composers through arrangements and transcriptions-translations of academic music, favorite classical works written for other musical instruments, an orchestra or other performing ensemble, in order to preserve the musical tradition of performing classical works using a theoretically justified path of their artistic and research transformation and one's own musical-figurative reading and performance.

The concept of "arrangement" is clarified; the author's concept of a certain repertoire for arrangement and transcription for performance on the accordion is provided, which consists of the following works: F. Schubert "Military March" D Dur op. 51 No. 1; K. Weber "Perpetual Motion; C. Saint-Saëns-F. Liszt "Dance of Death"; J. Bizet-V. Horowitz "Carmen Variations"; A. Dvorak Slavic Dance No. 8; F. Mendelssohn "Concerto for Violin and Orchestra" E moll op. 64; C. Saint-Saëns "Concerto for Cello and Orchestra" No. 2 Final.

The practical significance of the results obtained is that the research material can be used in the content of special courses on the history of performing arts, methods of teaching accordion playing in educational-professional programs of higher education institutions of artistic direction, in practical training and modern performing activities of accordionists. The practical reproduction of the artistic-figurative content of the updated and supplemented musical text of the indicated works is presented; for the first time, the arrangement of the Concerto for Cello and Orchestra by C. Saint-Saëns (Final) and the Concerto for Violin and Orchestra in E minor op. 64 by F. Mendelssohn is presented.

In the first section "Theoretical basis for revealing the content of transcription and its varieties" a review and analysis of historical, scientific and theoretical literature is conducted in order to reveal the formation and peculiarities of the development of transcription in chamber instrumental performance; it is

proved that practical use of accordionists' translations and transcriptions from the repertoire of other instruments has encouraged musicians to develop unique composers' co-creation, rethinking composers' achievements of related musical specialties. It is found that a significant contribution to the semantic and functional transformation of transcription is made possible by the performing and interpreting abilities and talent of prominent musicians. The author's understanding of the concept of "transcription-translation" is given, which is defined as an active form of co-creation with the composer of an original musical work, artistic-interpretative activity (according to M. Davydov), which we present as a complex process of individual, personified unique creation of the musical-performing repertoire.

The second section, "Specifics of genre arrangement and transcription in the creative activity of an accordionist" identifies the stylistic features of arrangements and transcriptions of chamber instrumental music for the accordion, outlines the essence of genre in musical performing creative activity. The concept of "creative-performing activity" of an accordionist is presented.

In the process of research and analytical work, it is found that the academic direction of the modern creative performing activity of an accordionist is a complex creative manifestation, which consists of the selection of an appropriate classical repertoire, its creative transformation taking into account the necessary theoretical knowledge, and adherence to the necessary traditional canons. An own understanding of the concept of "academicism" is provided. It is established that the result of the co-authorship process of arrangement and transcription are unique products of the musical activity of an accordionist-performer.

The third section "Artistic and methodological aspects of transcriptions of romantic works by C. Saint-Saëns, F. Schubert, A. Dvorak, J. Bizet, F. Mendelssohn, F. Liszt, K. Weber" presents and reveals the genre features of the Concerto, Variations, Dance and March in the romantic-stylistic concept of various composers. The study of the romantic-stylistic concept is supplemented by a

consideration of the concert-performing skills of any musician, especially the accordionist. The specificity of the author's arrangement and transcription of works for concert performance on the accordion is revealed on the example of the author's method of arrangement and transcription of the following works: "Concerto for Cello and Orchestra" No. 2 Final by C. Saint-Saëns; "Concerto for Violin and Orchestra" in E minor, Op. 64 by F. Mendelssohn; A. Dvorak "Slavic Dance" No. 8; J. Bizet-V. Horowitz "Carmen Variations"; C. Saint-Saens-F. Liszt "Dance of Death"; F. Schubert "Military March" D Dur op. 51 No. 1.

A methodological project is presented, which provides the leading conceptual provisions for creating an author's arrangement and transcriptions of works for concert performance on the accordion.

Key words: transcription, arrangement, translation, academicism, genre-style concept, romantic music, modern accordion art, arrangement and transcription methodology, creative-performing activity.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ РОБОТИ

1 Кравчук В.А. Транскрипція в контексті камерно-інструментального виконавства. Науковий вісник Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової. Музичне мистецтво і культура. 2023, вип. 37. С. 293-305
URL: <https://doi.org/10.31723/2524-0447-2023-37-21>

2. Кравчук Василь. Жанрово-стильове спрямування перекладень фортепіанних романтичних п'єс у творчо-виконавській діяльності акордеоністів. Fine art and Culture Studies. Видавничий дім «Гельветика», Вип. 6. 2024, С. 39-44. URL : <https://doi.org/10.32782/facs-2024-6-6>

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АПРОБАЦІЮ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Кваліфікаційну наукову працю обговорено на засіданнях кафедри Баяна та акордеона, а також теорії та історії музичного виконавства. Матеріали дослідження викладені в доповідях на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях:

1. Кравчук В.А. Музично-пластичні складові народно-сценічної композиції // Проблеми музично естетичного виховання учнів мистецьких закладів освіти: програма міжнародної науково-практичної конференції УДУ ім. Михайла Драгоманова (Київ, 28.03.2024) / дистанційно: 2024.

2. Кравчук В.А. Транскрипція в контексті камерно-інструментального виконавства // Виконавське музикознавство. Історія, теорія, практика: програма науково-практичної конференції кафедри баяна та акордеона НМАУ ім. П. І. Чайковського (Київ, 07-08.04.2024) / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2024.

3. Кравчук В.А. Жанрово-стильове спрямування перекладень фортепіанних романтичних п'єс у творчо-виконавській діяльності акордеоніста // Виконавське музикознавство. Історія, теорія, практика:

програма науково-практичної конференції кафедри баяна та акордеона НМАУ ім. П. І. Чайковського (Київ, 06-07.04.2025) / Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2025.

4. Кравчук В.А. Транскрипція-перекладення: традиція та сучасні перспективи акордеонного академічного рапартуару // Мистецький освітній простір у контексті реалізації сучасної парадигми освіти: програма VII міжнародної науково-практичної конференції ЦДУ ім. Володимира Винниченка (Кропивницький, 24.04.2025) / дистанційно: 2025.

АПРОБАЦІЯ ТВОРЧОГО МИСТЕЦЬКОГО ПРОЕКТУ У КОНЦЕРТАХ, ВИКОНАНО НИЗКУ КОНЦЕРТНИХ ПРОГРАМ, ТВОРІВ:

1. Концерт аспіранта творчої аспірантури 1-го року навчання. У програмі виконано: А. Дворжак «Слов'янський Танець №8»; Ф. Мендельсон «Скерцо із музики до однойменної комедії Шекспіра «Сон в літню ніч»; Ф. Шуберт-Володимир Горовиць «Військовий Марш D-Dur op. 51 №1». Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського. (15 квітня 2024, Київ).

2. Концерт аспіранта творчої аспірантури 2-го року навчання. У програмі виконано: К. Сен-Санс/Ф. Ліст; «Танець Смерті», В. Зубицький «Концертна партита в стилі джазової імпровізації №2»; К.М. Вебер. «Вічний рух» Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського. (09 вересня 2025, Київ).

3. Творчий мистецький проект лауреата всеукраїнських та міжнародних конкурсів Кравчука Василя на здобуття освітньо-творчого ступеня доктор мистецтва «Перекладення та аранжування академічної музики для акордеона в контексті сучасного виконавства». У програмі виконано: К. Сен-Санс/Ф. Ліст; «Танець Смерті», Ф. Шуберт-В. Горовиць «Військовий Марш»

D-Dur op. 51 №1. Дж. Бізе.-В. Горовиць «Кармен-Варіації», К. Сен-Санс «Концерт для віолончелі з оркестром № 2» Final. А. Дворжак «Слов'янський Танець №8», Ф. Мендельсон. «Концерт для скрипки з оркестром e-moll» op. 64, 1 ч. (11 липня 2025). Брандербург (Німеччина): 2025.